

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ҳошимова Гулшан Гадойбоевна дар мавзӯи “Имконоти педагогии рушди лаёқатмандии хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01–педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) пешниҳод шудааст.

Муаммои лаёқатмандӣ имрӯз мубрам аст. Файласуфон ва психологону педагогон заруратӣ инкишофи қобилияти бачагони лаёқатмандро таъқид мекунанд. Бачагони лаёқатманд - потенсиали зеҳний мамлакатанд, ки ҷонишини арзандай насли имрӯза мегарданд. Миллати лаёқатманд метавонад муаммоҳои ҷомеаи муосирро бартараф намуда, ба ҳадафи гузашта ноил шавад. Аз ин лиҳоз таҳсилоти муосири миллӣ вазифадор аст, шахсиятҳоеро ба камол расонад, ки ташаббускор бошанду бо тамоми қӯшишу гайрат, донишу малака ва қобилияту истеъдодҳои худ барои пуриклидору нерӯманд гардонидани давлати соҳибиستиклоламон соғдилонаю садоқатмандона хидматгузор бошанд.

Диссертатсияи Ҳошимова Г.Г. дар мавзӯи “Имконоти педагогии рушди лаёқатмандии хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон” аз муҳимтарин таҳқиқотҳо ба шумор рафта, ҷанбаҳои назарию амалии муайян намудани ҳусусиятҳои лаёқатмандӣ ва зарурияти коркарди методикаи ташхиси лаёқатмандии хонандагони ҳурдсолро мавриди таҳқиқ қарор додааст, ки он барои ба даст овардани маълумоти пурра ва боэътиҳод оид ба ҳолати ҷузъҳо ва нишондиҳандаҳои лаёқатмандӣ имкон медиҳад. Дар ин замина ҳадафи ошкор намудани гурӯҳи бачагоне, ки аз ҳамсолон ба таври назаррас пеш рафтаанд, амалӣ гардидааст.

Омӯзиши вазъи коркарди муаммои лаёқатмандӣ дар сатҳи методологӣ ва психологию педагогӣ нишон додааст, ки пайдоиш ва рушди лаёқатмандӣ дар фаъолияти амалии субъект бо объекти мушаҳҳас рӯй дода, барои субъект ҳамчун объекти маърифат ва фаъолият баромад мекунад.

Диссертатсия аз муқаддима, ду боб, хулосаву фехристи адабиёт таркиб ёфта, муаллиф барои исботи натиҷаҳои ба дастоварда аз ҷадвалу диаграммаҳо истифода намудааст. Дар муқаддима мухимияти масъалаи мавриди таҳқик қарорёфта, дараҷаи омӯзиши мавзӯъ, методологияи таҳқик дар сатҳи баланди илмӣ арзёбӣ гардидааст.

Дар боби якуми диссертатсия, ки «Рушди лаёқатмандии хонандагон ҳамчун муаммои педагогӣ» унвон гирифтааст, муаллиф ба масъалаҳои мухими лаёқатмандии бачагон, моҳияти педагогии тавсифи лаёқатмандии мактабиён, хусусиятҳои лаёқатмандии хонандагони хурдсол ва рушди фаъолияти таълимии онҳо таваҷҷӯҳ зоҳир кардааст. Дар ин боб дуруст таъқид шудааст, ки лаёқатмандӣ хулосаи мураккаби таъсироти мутақобили ба душворӣ пешӯишавандай омилҳои генотипӣ ва мухитӣ мебошад. Мусаллам аст, ки инкишофи бомуваффақияти лаёқатмандии хонандагони хурдсол дар раванди таълими мактаб тавассуди ташхиси пешакии комплексии хонандагон ба роҳ монда шавад. Масъалаи меҳварие, ки дар боби мазкур мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст, омӯзиши вазъи коркарди муаммои лаёқатмандӣ дар сатҳи методологӣ ва психологию педагогӣ мебошад. Ҳамчунин, моҳияти мағҳуми «лаёқатмандӣ» аз ҷиҳати назариявӣ таҳқик гардида, ҷиҳатҳои хоси он муайян карда шудаанд. Дар заминаи назарияи мазкур амсилаи кӯдаки лаёқатманд соҳта шудааст. Перомуни ин масъала муаллиф ба хулосаи дуруст омадааст, ки хонандагони хурдсоли лаёқатманд бо маҳорати хуб рушдёфтаи таълимию маърифатӣ таваҷҷуҳи атрофиёро ҷалб мекунанд ва дар заминаи донишҳои эмпирӣ ва назариявиашон дидгоҳи худро ба воеяти атроф ташаккул медиҳанд. Зеро низоми томи дидгоҳҳои илмӣ, фалсафӣ, иҷтимоӣ-сиёсӣ, ахлоқӣ, эстетикий нисбат ба олам ҷаҳоншиносии инсонро ташкил медиҳад. Ин натиҷагирии муаллиф шаҳодат медиҳад, ки перомуни масъалаҳои баррасишаванда омӯзишу таҳқик дар сатҳи муносиби илмӣ ҷараён гирифтааст.

Дар боби дувуми диссертатсия, ки “Технологияи педагогии рушди лаёқатмандии хонандагони хурдсол дар раванди таълим” номгузорӣ шудааст,

муаллиф ба шароит ва омилҳои педагогии рушди лаёкатмандии хонандагон дар раванди таълим изҳори назар намуда, роҳу воситаҳои самарарабахши таълимиро роҷеъ ба рушди лаёкатмандии хонандагони синфҳои ибтидой мавриди таҳқиқ қарор додааст. Дар боби мазкур методикаи ташхиси лаёкатмандии хонандагони хурдсол коркард ва вазъи ибтидоии сатҳи лаёкатмандии хонандагони хурдсоли муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ муайян гардидаанд. Ҳамчунин, вобастагии байни сифати таълим ва сатҳи инкишофи лаёкатмандии хонандагон мукаррар карда шудааст.

Дар маҷмӯъ аз мутолиаи фишурдаи рисола метавон ба ин натиҷа расид, ки муаллиф муҳимтарин масъалаҳои таҳсилоти мусир, дарёфт ва рушди лаёкатмандии хонандагони синфҳои ибтидой, методикаи амалисозии технологияҳои маҳсуси педагогӣ вобаста ба сатҳи лаёкатмандии хонандагони хурдсолро ба миён гузошта, мавриди ҳаллу баррасӣ қарор додааст. Навғониҳои диссертатсия дар пешниҳодод ва тавсияҳои муаллиф ба таври мукаммал арзёбӣ шуда, барои омӯзиши мавзӯю масъалаҳои мубрами илми педагогика ба ҳусус, корбасти методҳои самарарабахши таълими ибтидой дар рушди лаёкатмандии хонандагони синни хурди мактабӣ нақши муассир ҳоҳад гузошт. Хулосаҳои илмии муаллиф барои рӯи кор омадани таҳқиқотҳои минбаъда дар самти масъалаҳои рушди лаёкатмандии хонандагони синфҳои ибтидой аҳамияти маҳсус доранд.

Ҷанбаҳои илмии диссертатсия низ назаррас буда, натиҷаҳои бадастомада, маҳсули омӯзишу муқоиса ва озмоишу ҷустуҷӯҳои муаллиф буда, тавассуди методу усулҳои таҳқиқотии таҳлилу синтез, лоихакашию амсиласозӣ, таҷрибаю озмоишҳои педагогӣ, баҳодиҳии рейтингӣ, дараҷабандӣ, ҷадвалсозию коркарди математикий ва ғайра баррасӣ шудаанд. Илова бар ин, дар диссертатсия мундариҷа ва методикаи кор оид ба инкишофи лаёкатмандии хонандагони хурдсол коркард шуданд, ки корбариро на танҳо бо хонандагон, балки бо омӯзгорони фаннӣ, роҳбари синф, психолог ва волидайни хонандагони хурдсол пешбинӣ менамояд.

Авторефери диссертасияи Ҳошимова Гулшан Гадойбоевна дар мавзӯи “Имконоти педагогии рушди лаёқатмандии хонандагони синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон” тибқи талаботҳои Комиссияи олии атtestатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардидааст ва муллифи он барои дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот (илмҳои педагогӣ) арзанда мебошад.

Муқарриз: номзади илмҳои педагогӣ,
декани факултети филологияи Донишкадаи
омӯзгории Тоҷикистон дар ш.Панҷакент

Мақсудов З.О.

Маълумот барои тамос: 735000 Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Панҷакент,
хиёбони Рӯдакӣ 108. Тел.моб.: (+992)92-868-754 6189. E-mail:
pamir555@inbox.ru.

*Имзои З.Мақсадовро тасдиқ менамоям.
Сардори ШК Донишкадаи омӯзгории
Тоҷикистон дар ш. Панҷакент*

Тоҳирова У.